

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Lukiokoulutuksen oppimisen tuen uudistamisen webinaari VI - Monialainen yhteistyö opiskeluhuollossa

23.4.2026

Tanja Väänänen

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhuolto

Lapsen, oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä, ylläpitämistä ja niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetus-, koulu- ja oppilaitosyhteisössä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

- Ensisijaista
- Ehkäisevää
- On kaikkien yhteinen tehtävä

Lapset, oppilaat ja opiskelijat

- Osallisuus
- Hyvinvointi
- Oppiminen

Opiskeluympäristö

- Terveellisyys
- Turvallisuus
- Esteettömyys

Opiskeluhuoltopalvelut

- Koulu-/opiskelu-terveydenhuolto
- Kuraattoripalvelut
- Psykologipalvelut

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

- Ehkäisevää
- Tukea antavaa

Monialainen asiantuntijaryhmä

Erityisoppilaitoksen järjestämät sosiaali- ja terveysterveystoimet

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

- Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. **Kaikkien opiskelijoiden kanssa työskentelevien on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja yhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä kotien kanssa.**
- **Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.**
- Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä työtä **johtaa rehtori** ja yhteisöllistä opiskeluhooltoja toteutetaan opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhooltosuunnitelman mukaisesti.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon käsite vaatii avaamista ja selkiyttämistä

- [Selvitys yhteisöllisen opiskeluhuollon nykytilasta | Opetushallitus](#)
- Yhteisöllinen opiskeluhuolto ei tarkoita ainoastaan yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimintaa tai hyvinvointiin liittyviä teemapäiviä, vaan se on kaikkea sitä toimintaa ja toimintakulttuuria, jolla edistetään koko oppilaitosyhteisössä opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), 4 § Yhteisöllinen opiskeluhuolto)
- Yhteisöllinen opiskeluhuolto- ja hyvinvointityö vaatii oppilaitoksissa yhteistä keskustelua, yhteisiin tavoitteisiin ja toimintamalleihin sitoutumista sekä koko henkilöstön, opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten, opiskelijoiden ja huoltajien osallistamista tähän työhön.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön hyviä käytänteitä

Selkeät rakenteet ja johtajuus

Oppilaitoksen henkilöstön yhteistyö sujuu, työnjako on selkeä

Työ on tavoitteellista, perustuu hyvinvointitietoon ja sitä arvioidaan säännöllisesti

Huolehditaan siitä, että opetushenkilöstö ja muu henkilöstö perehdytetään ja heillä on tarvittava osaaminen opiskeluhuollossa

Opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa osallisuus ja toimijuus

Oppilaitoksen ulkopuoliset toimijat otetaan tarvittaessa mukaan

Yhteydenotto opiskeluhuoltopalvelujen saamiseksi, 16 § oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

- Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhuoltopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Yhteistyötä tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä

- Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.
- Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen.

Suunnitelmallinen työ

- [Selvitys yhteisöllisen opiskeluhuollon nykytilasta | Opetushallitus](#)
- Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmat, jotka ohjaavat oppilaitosten opiskeluhuollon kokonaisuutta, on pääosin tehty lain ja perusteiden mukaisesti.
- Monista suunnitelmista puuttuu kuitenkin konkretia ja ennaltaehkäisevä näkökulma.
- Oppilaitoksissa on yhteisiä kirjattuja käytänteitä ja toimintaohjeita, jotka mahdollistavat ehkäisevän työtavan ja varhaisen puuttumisen. Nämä toimintaohjeet ohjaavat ja tukevat lukioden toiminnan suunnittelua, toteutusta ja seuranta. Kirjattujen käytäntöjen ja toimintaohjeiden yleisyys vaihtelee kuitenkin lukioden välillä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma

Koulutuksen järjestäjä on velvollinen tekemään opiskeluhuoltosuunnitelman hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä ja sen tulee sisältää opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

2. Oppilaitoksen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)

4. Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

5. Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä Kriisisuunnitelma

Paikalliset ratkaisut!

Opiskeluhuoltotyö perustuu tietoon hyvinvoinnista

- Rekisterit ja tilastot
- Palaverit, työpajat, ohjausryhmät jne.
- Oppilaitoksen omat kyselyt esim. oppilaitoksen hyvinvointiprofiili, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely
- Opiskelijat, ml. opiskelijakunnat
- Huoltajat
- Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset
- Henkilöstö
- Yhteistyötahot
- Oppilaitosten terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastukset

- [Kouluterveyskysely](#)
- [TEA –tiedonkeruu](#)
- [OPA Opiskeluhoitopalvelujen seuranta](#)
- [Nuorisobarometri - Valtion nuorisoneuvosto](#)
- [Vanhempien barometri - Suomen Vanhempainliitto ry](#)

Monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä

Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä tai muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä.

- Hyvinvointia koskevan tiedon kokoaminen eri lähteistä
- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennalta ehkäisevälle työlle
- Opiskeluhuoltoryhmän omien toimintatapojen kehittäminen ja arviointi
- Osallisuudesta huolehtiminen (ml.henkilöstö, opiskelijat, huoltajat, yhteistyökumppanit)
- Opiskeluhuollosta tiedottaminen
- Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön seuranta ja arviointi

Kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista päätetään paikallisesti:

- koulutuksen järjestäjä yhteistyössä opiskeluhuollon palveluja tuottavien tahojen kanssa
- ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja
- ryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita
- työn kohteena on ryhmä, luokka, yhteisö, oppimis- tai opiskeluympäristö
- asioiden käsittely yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla

Opiskeluhoitoryhmän hyviä käytäntöjä

- Riittävä kokoontumistiheys sekä työn suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus
 - Tällä hetkellä eri oppilaitosten välillä on suurta vaihtelua, miten säännöllisesti tämä ryhmä kokoontuu ja miten suunnitelmallista ja tietoon perustuvaa ryhmän toiminta on
 - 19 % lukioista ryhmä kokoontuu vain kerran lukukaudessa ja 1 % ei lainkaan (TEAvisari)
 - Etukäteen suunnitellut aiheet lukuvuodelle / kokouksille
- Osallisuus ja toimijuus (henkilöstö, opiskelijat, huoltajat, yhteistyötahot)
- Muistio, joka on kaikkien luettavissa
 - Tehdään työ näkyväksi

Esimerkkejä yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavoista 1/2

- Yhteisön **arvot** tulevat näkyväksi yhteisöllisessä työssä, rakenteissa ja toimintatavoissa
- Tieto yhteisön hyvinvoinnista perusta työlle
- Toimintatavat suunnitellaan ja sovitaan yhdessä
- Osallisuus ja toimijuus on aitoa
- Yhteisön vuorovaikutus on myönteistä
- Hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmat ohjaavat käytäntöjä ja jokaisen työtä

Esimerkkejä yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavoista 2/2

- Ryhmytymisen tukeminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu
- Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastainen työ
- Ajanhallintaa ja opiskelutaitoja vahvistavat menetelmät
- Opetusjärjestelyt tukevat hyvinvointia (erilaiset ryhmät ja kurssit)
- Terveellisten elintapojen korostaminen (teemapäivät ja -viikot)
- Opiskelijoiden omat yhteisöt
- Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa, jne.

Lukion arvoperustaa, Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019

- Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin.
- Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia.
- Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.
- Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön.
- Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa.

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019

4.2 Oppimisen tuki ja erityisopetus

- Lukiolain 28 §:n mukaan **opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida** opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat.
- Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat **tukitoimet** yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa.
- **Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä.** Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019

4.2.2 Erityisopetus

- **Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa.**
- **Erityisopetuksessa** tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019

4.2.3 Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

- Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos!

